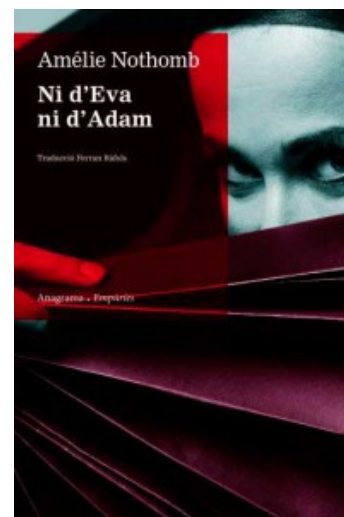

Triticària, 11/06/2011

«**Ni d'Eva ni d'Adam**»
Amélie Nothomb
Empúries, 2009

Llegeixo *Ni d'Eva ni d'Adam* d'Amélie Nothomb, que és un llibre de Salomé que corre per casa. És relativament curt i potser ja fa temps que el volia llegir sense saber-ho. Hi ha llibres que sense proposar-t'ho els acabes llegint i altres que ja no recordes de quan els tens i que intueixes que potser ja no llegiràs. No es pot dir mai, de totes maneres.

Amélie Nothomb és una escriptora interessant per diverses raons. De família catòlica, filla de diplomàtic belga, va nèixer i va viure al Japó fins als cinc anys. Després va seguir la família per diverses destinacions, fins que als dèsset anys va aplegar a Bèlgica, on va estudiar filologia romànica a la Universitat Lliure de Brussel·les, la universitat d'origen francmasó on per cert va exercir Josep Carner, l'anomenat príncep de les lletres catalanes, una vegada a l'exili. Una vegada acabats els estudis a Bèlgica va retornar al Japó, on va treballar per a una multinacional del país com a intèrpret. S'hi va quedar un any escàs i llavors va retronar a Brussel·les, de resultes del que algú podria anomenar "xoc de civilitzacions". Arran d'aquesta experiència, va escriure *Estupor i tremolors* i *Ni d'Eva ni d'Adam*, obra que va aparèixer publicada el 2007, quan ja era una autora de referència de la literatura francòfona.

Amb un fort component autobiogràfic, *Ni d'Eva ni d'Adam* narra la peripècia amorosa de l'autora amb un japonès, narrada en primera persona, des que es van conèixer com a professora particular i

estudiant de francès fins al moment en què ella, davant la petició de matrimoni d'ell, l'abandona i decideix tornar a Bèlgica amb sa germana. Més enllà dels detalls d'una relació amorosa que sembla desenvolupar-se entre la condescendència indolent d'ella i la maquinari ritual d'ell, el que crida l'atenció és l'abisme cultural que separa els dos amants. Ella apareix com un esperit lliure, una persona que ha decidit pel seu compte anar-se'n a viure al país de la infantesa, seguint la dinàmica de canvi constant de residència que havia viscut entre els cinc i els dèssset anys i, alhora, intentant tallar amb aquesta dinàmica retornant allà on va nàixer com a conseqüència d'una decisió individual. Ell és el fill d'un joier que no necessita més que mamar de la mamella familiar per viure una vida en què tot ja està del tot decidit, una vegada que el rígid sistema educatiu del país del sol naixent ja va escopir-lo a l'edat de cinc anys, just la mateixa edat en què ella va abandonar el Japó seguint les missions diplomàtiques paternes. La vida solucionada que li permet la riquesa familiar és justament tot el contrari de l'individualisme radical d'ella, un individualisme d'arrel llibertària, que busca en la realització personal la confirmació d'un retorn als orígens que topa de front amb la realitat. Una topada per a prendre mal de veritat.

En realitat, la protagonista de *Ni d'Eva ni d'Adam*, sigui l'autora o tan sols el personatge que apareix en la novel·la, és algú a la recerca de la pròpia identitat. Algú que no és d'enlloc, que només té el Japó de la infantesa com a pàtria. Una pàtria que s'ha perdut irremissiblement en el pas del temps. Una pàtria inexistente que el Japó real ha esmicolat, ha esvaït.

D'aquest plantejament, se'n poden fer dues lectures. D'una banda, el personatge que basteix l'autora, coincident o no amb la seva trajectòria personal, és la personificació perfecta de la globalització. Després d'haver viscut en els països més diversos: Japó, Xina, EUA, Bangla Desh, Myanmar, Anglaterra, Laos i Bèlgica, la jove que s'acaba de formar a Brussel·les, poc o molt capital de l'engendre polític multinacional anomenat Unió Europea, decideix retornar als orígens, on rep una bufetada identitària en tota regla, ja que el país sublimat de la primera infantesa no té res a veure amb el que es troba de major i a més la vol absorbir sense miraments, deglutir-la, anorrear-li el bagatge identitàri que s'ha construït entre la família i l'educació universitària. La noia que troba un japonès, en Rinri, que vol aprendre francès, és un producte d'aquesta globalització, una persona del món que té unes arrels identitàries del tot fragmentades.

L'altra lectura que se'n pot fer podria ser en clau estrictament belga. És veritat que se'n podria fer una lectura refractària en el sentit que, al capdavall, la deriva identitària de la protagonista bé podria ser una metàfora perfecta i molt eloqüent de la nació belga, si és que es pot parlar en aquests

termes, que em penso que no. Més prompte hauríem de fer-ne una lectura oberta com correspondria als postulats il·lustrats d'una universitat com la que va formar Nothomb en les humanitats i dir que, al capdavant, les persones tenen la identitat que escullen, que tenen dret a equivocar-se i que no hi ha lligam capaç d'aturar la llibertat individual a la recerca d'una identitat. De la mateixa manera que no hi ha tradició, ni inèrcia ni estat que pugui aturar la voluntat de les persones.

Per tenir voluntat s'ha de voler molt. La recurrència a Zaratustra no és casual.